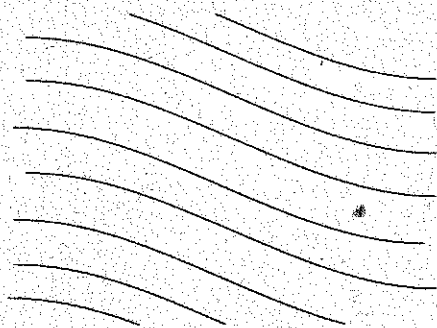

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

M A J 1 9 9 6 / 5

▲ **DOMA IN V SVETU** ● Evalvacija programov UŽU za leto 1995 ● Izobraževanje odraslih s posebnimi potrebami ● Usposobljena je prva skupina trenerjev-praktikov NLP ● Nove spodbude za razvoj izobraževanja za demokracijo ● Organiziranost izobraževanja za potrebe podjetij in zaposlenih v gospodarstvu ● Mednarodni seminar zaposlovalcev o pismenosti odraslih ▲ **PRIPRAVLJAMO** ● Izobraževanje odraslih v Sloveniji 1996/97 ● Vabilo na petkovo srečanje ● Vabilo na NLP srečanje ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**
▲ **RAZPIS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije, Urednik: Peter Monetti

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikazé novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnaté, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemaó Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI
RFC-822: saec@guest.arnes.si
DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Evalvacija programov UŽU za leto 1995

Leta 1995 je program UŽU izvajalo 9 izvajalskih organizacij, med temi 5 ljudskih univerz in 4 zasebne organizacije. Sedem izvajalskih organizacij je program UŽU izpeljalo enkrat, dve izvajalski organizaciji pa večkrat. Izvajalska organizacija Doba, Maribor, je izpeljala program UŽU za štiri skupine, Ljudska univerza Celje pa za dve. Program UŽU je bil izpeljan skupaj v 13 skupinah. Tudi leta 1995 sta programe sofinancirala Ministrstvo za šolstvo in šport in Republiški zavod za zaposlovanje oziroma njihove območne enote ali uradi za delo.

Program UŽU je leta 1995 končalo 145 udeležencev - 70 moških in 75 žensk. Skupine v programih so bile različne. Ponekod so se po programu UŽU izobraževala le dekleta, drugje pa le fantje. Na homogenost skupin po spolu je vplivalo to, da so udeleženci nadaljevali izobraževanje po programu USO. Kjer so se izobraževali le moški, so nadaljevali program USO za gradbince, ženske pa so nadaljevale izobraževanje po programu USO za šivilje. Po spolu udeležencev je bilo sedem skupin heterogenih.

Tudi sicer so bile skupine heterogene. Povprečna starost se je pri udeležencih programa UŽU razlikovala od skupine do skupine. Povprečno so bili udeleženci stari od 18 do 29 let, najmlajši od 15 do 18, najstarejši pa od 23 do 45 let.

Udeleženci programov UŽU so se šolali različno dolgo. Povprečno število let šolanja se je med skupinami precej razlikovalo. V 8 skupinah je bilo povprečno število let šolanja 8 oziroma 8,5. Za dve skupini nimamo podatka o povprečnem številu let šolanja, v dveh skupinah pa so se šolali povprečno 8,9 leta oziroma 9 let.

Večino udeležencev napotijo v izobraževanje zavodi za zaposlovanje, ki programe sofinancirajo, nekatere udeležence pa drugi. Posamezniki so se prijavili na razpis izobraževalne ustanove ali pa so jih napotili prijatelji in znanci.

Povprečen odstotek udeležbe na vseh predavanjih po skupinah je od 82 % do 97%.

V vseh izvajalskih organizacijah sta program izvajala dva učitelja, v dveh pa je občasno priskočil na pomoč tudi tretji učitelj. Skupaj je program izpeljevalo 17 učiteljev, vsi, razen enega, pa so se usposabljali na Andragoškem centru Slovenije. V nekaterih izvajalskih organizacijah še zmeraj nimajo po dveh usposobljenih učiteljev, zato si izvajalci med seboj pomagajo tako, da sodelujeta pri izpeljavi učitelja iz različnih izvajalskih organizacij.

Večina učiteljev, ki so izvajali program, so zunanji, honorarni sodelavci izobraževalne organizacije, v kateri izvajajo program UŽU. Po temeljnem poklicu pa je njihova izobrazba kar raznolika. Programe UŽU izvajajo: dipl. ekonomist (1), inž. kemijske tehnologije (1), dipl. organizator dela (1), dipl. inž. matematike (2), sociolog (3), socialni delavec (1), učitelj razrednega pouka (1), učitelj matematike (3), učitelj slovenskega jezika (3).

V vsaki skupini so imeli tudi goste, ki so obravnavali različne teme, uvrščene v program UŽU. Posamezne teme so obdelali večkrat pri posameznih skupinah. To je bil obisk knjižnice (3 skupine), predstavitev RZZ (2 skupini) in obisk muzeja (2 skupini). V posameznih skupinah so udeležencem predstavili možnosti za izobraževanje (2 skupini) in iskanje zaposlitev (2 skupini).

V skupinah so udeleženci in učitelji uporabljali različno gradivo za podajanje znanja udeležencem. Velika večina je uporabljala gradivo ZLUS. Štiri skupine niso uporabljale gradiva ZLUS pri izpeljavi programa UŽU, med temi, ki pa so to gradivo uporabljale, pa je več izvajalskih organizacij uporabljalo le posamezne dele. Poleg gradiva za izvajanje programa UŽU, ki je bilo namenjeno udeležencem programa, so učitelji udeležencem priporočili tudi drugo gradivo npr.: Šimenc: Pisno sporočanje, DZS 1994; Cedičnik: Cik cak po pravopisu, Sledi 1995; Pravopis z vajami, ABC pravopisa, Miselni in računski orehi ter rebusi. Poleg naštetega gradiva so učitelji uporabljali tudi gradivo, med katerimi je bilo nekatero - vsaj tako menimo - morda manj primerno, npr. PIL in Ciciban. Nekatero gradivo so uporabljali učitelji in udeleženci skupaj, npr. Miselne orehe, ABC pravopisa, Cick cak po pravopisu.

Uporabljali so tudi gradivo, ki so ga dobili na usposabljanju v Andragoškem centru. Poleg tega so uporabljali tudi gradivo, namenjeno večinoma izobraževanju šolske mladine, referenčno literaturo (pravopis, različne slovnice, enciklopedije, leksikone), revije, literaturo za razvedrilo in igrice.

Pri izpeljavi programa UŽU so učitelji uporabljali različne pripomočke: skice, sheme, grafikone, ponazorila je uporabljalo 10 učiteljev, vizualna tehnična sredstva (diapozitive, grafoskop, film) 8, akustična učna sredstva (kasete, plošče, radio) 9, avdiovizualna tehnična sredstva (video, televizija) 8, računalnik 7, praktične predmete pa en učitelj.

V vseh izvajalskih organizacijah in v vseh skupinah je potekal program UŽU v učilnici, ki je bila prilagojena po načelih andragogike. Povsod so poskrbeli, da je bila učilnica ustrezno opramljena. V 11 skupinah je potekal program v učilnici v izvajalski organizaciji, v 2 skupinah pa je pouk potekal v najeti učilnici zunaj izvajalske organizacije.

Usposabljanje je potekalo od 6 do 12 ur v 7 skupinah. Toliko ur izobraževanja predpisujejo priporočila, standardi in normativi za izpeljavo programa UŽU. V 4 skupinah uresničujejo program po 16 oziroma 20 ur. To je sicer v nasprotju z načeli programa UŽU, vendar so bile izvajalske organizacije prisiljene izpeljati program tako hitro, ker so udeleženci nadaljevali usposabljanje v programu USO in ker jih je čakala zaposlitev v podjetjih. Za dve skupini nimamo podatkov o številu ur na teden.

Poleg predpisanih vsebin iz računanja, sporazumevanja in sporočanja so v programu UŽU po različnih skupinah opravili tudi različne obiske. Šli so v knjižnico (8), kino (7), muzej (7), pošto (5), banko (5), galerijo (4), ogledali so ti tudi tržnico (3), staro mestno jedro (2), predstavo v gledališču (2), nekateri pa so obiskali živalski vrt, ljudsko univerzo, odšli na fitnes, piknik, izlet in družabno srečanje, ogledali so si tudi naravne znamenitosti svojega kraja, železniško in avtobusno postajo, trgovino in romsko naselje.

Posebnost programa UŽU je vsekakor spremljanje napredovanja udeležencev. Določeno je, da se napredovanje spremlja po posebnem modelu. Učitelji so usposobljeni za delo po tem modelu, vendar se njegovi uporabi ogibajo, saj predstavlja popolno

novost. Tako so učitelji spremljali napredovanje udeležencev na druge načine: s pogovorom ob obravnavanih vsebinah (6), s pregledom pisnih izdelkov udeležencev (6), vrednotili so izdelane plakate (4), pripovedovanje vsebine različnih časniških člankov in vsebine filmov (4), nekateri pa z grafičnim prikazovanjem ravni znanja, z vrednotenjem nastopov udeležencev pred skupino, s testi, vrednotili so vedenje, npr. samozavest udeležencev, itn. Večina ni razvila svojih metod, niti ne dala zapiskov na vpogled udeležencem programa UŽU.

Večina udeležencev bo nadaljevala izobraževanje, nekateri pa so dobili plačano delo ali zaposlitev. Redki so se odločili za prostočasne dejavnosti, nekateri pa so ostali na enaki ravni kot pred udeležbo v UŽU. Posamezniki bodo končali poklicno šolo, ki so jo obiskovali že pred izpeljavo programa. Izvajalske organizacije so to rubriko nepopolno izpolnjevale. Po nekaterih izvajalskih organizacijah teh podatkov niso sistematično zbirali, predvidevamo pa, da so se udeleženci nadalje izobraževali, ker so UŽU v teh primerih izvajali kot splošni del nekega programa USO. Ponekod so izbrali za posamezne udeležence več možnosti, podatki pa temeljijo na predvidevanjih, in to so izvajalske organizacije posebej pojasnile.

Med razlogi, zakaj so udeleženci zapustili program so najpogostejši: priložnostno delo, delo na črno (4); otrokova bolezen, brez varstva (3); zaposlitev (3); vojaška obveznost (1); brez pojasnila (1). V dveh skupinah niso navedli razlogov, zaradi katerih so udeleženci zapustili program, v eni pa so eksplicitno zapisali, da nihče ni zapustil programa.

Alenka Janko, ACS

Izobraževanje odraslih s posebnimi potrebami

V prejšnji številki *Novičk* smo pisali o razvojnem projektu Prilagajanje programa UŽU odraslim s posebnimi potrebami. V nadaljevanju pa želimo povedati kaj več o značilnostih usposabljanja in zaposlovanja takšne ciljne skupine in o izpeljavi prilagojenega programa UŽU.

Že sama opredelitev ciljne skupine je občutljiva naloga, saj gre za skupek delno subjektivnih posebnosti, ki so zmeraj posledica številnih dejavnikov; bioloških, psiholoških, socialnih in izkušnjskih. Govorimo o populaciji duševno prizadetih¹. V zadnjem času se v svetu vse bolj uporablja izraz 'osebe s posebnimi potrebami', čeprav mnogi upravičeno¹ pripominjajo, da imajo ti ljudje enake potrebe, kot vsi drugi - le okolje naj jim omogoči, da bodo zadovoljene (Ulaga 1995)².

- ¹ Večina oseb z duševno prizadetostjo ima status kategoriziranega mladoostnika, ki jim ga je podelil občinski skrbstveni organ ali pa status invalidne osebe, ki so ga pridobili na Republiškem zavodu za zaposlovanje. Tako pridobijo te osebe status invalida, to pomeni pravico do različnih oblik pomoči in ugodnosti. Pri tem je treba opozoriti na načelo svobodne izbire; invalid se lahko sklicuje na svoj status ali pa tudi ne.
- ² Uporabljajo pa se tudi drugi izrazi, kot osebe z motnjo v razvoju, osebe s prizadetostmi, itn. Razloge za

Usposabljanje in zaposlovanje

V Sloveniji konča vsako leto šolanje na posebnih oddelkih osnovnih šol od 400 do 500 učencev z lažjo obliko duševne prizadetosti. To je letni generacijski priliv, ki se poraja kot potencial za zaposlitev v kateri koli obliki. To pomeni skupaj okoli 10 000 oseb, ki se tudi pojavljajo na trgu dela, bodisi v navadnem delovnem okolju, invalidskih podjetjih, varstveno-delovnih centrih ali kot brezposelni (Drobnič 1995). Po približnih ocenah je v Sloveniji okoli 1500 lažje duševno prizadetih oseb, ki jim bo treba zagotoviti delo, okoli 800 bi lahko zaposlili pod splošnimi pogoji, preostalih 400 do 500 pa pod posebnimi pogoji.

V naši relevantni populaciji so torej lažje duševno prizadeti, ki jih je tudi največ in so po splošno priznanih merilih zmožni za zaposlitev oz. pridobitno delo v okviru splošnih pogojev zaposlovanja ali pa v okviru posebnih zaposlovalskih organizacij, kakršna so invalidska podjetja in zavodi za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb³.

Osebe z duševno prizadetostjo se po koncu obveznega šolanja lahko usposabljujejo v skrajšanih programih ali v programih usposabljanja z delom v kovinarski, lesni, živilski stroki. Na splošno pa velja, da togost splošnoizobraževalnega sistema še dodatno zmanjšuje poklicni in zaposlitveni izbor osebam s kakršno koli motnjo v razvoju. Navadni učni sistemi niso primerni, ker so intenzivnostno prezahtevni, premalo aplikativni in preveč teoretični. Po drugi strani zaposlovalci ugotavljajo, da je usposabljanje premalo prilagojeno specifičnim zmožnostim populacije. Programi izobraževanja, ki se jih udeležujejo osebe z motnjo, torej ne zagotavljajo zadostne ravni znanja, samostojnosti pri delu, praktičnih delovnih spretnosti in socialne zrelosti - to pa je nujno za vstop na trg dela (Drobnič 1995).

Raziskave med absolventi osnovnih šol s prilagojenim programom so pokazale nekatere značilnosti, ki so še posebno pomembne pri zaposlovanju, te pa so: pomanjkanje temeljnih delovnih spretnosti, težave pri psihomotorični koordinaciji, ročnih spretnostih, ustvarjanju odnosov v skupini, nemirnost, odvrnljivost kot motnja pozornosti in druge. Za to populacijo je značilna tudi pogosta dodatna telesna prizadetost, ki še otežuje zaposlovanje in uspešnost pri delu. Večina teh oseb počasneje socialno dozoreva. Zaradi narave prizadetosti pa se njihova osebnost oblikuje z učenjem vlog, utrjevanjem vedenjskih vzorcev in posnemanjem (Drobnič 1995).

Populacija je zelo heterogena po stopnji in vrstah prizadetosti. Zaradi telesnih in duševnih omejenosti sodijo med težje zaposljive osebe in se tudi v resnici težko zaposlijo oziroma dolgo čakajo na zaposlitev⁴. Izključenost iz družbenega življenja in sveta dela to skupino na trgu dela še posebej marginalizira in jo sili v stalno odvisnost

kreiranje vedno novih izrazov je mogoče najti v predvsem v tem, da bi premostili stigme ali 'negativni pečat', ki se pojavi vselej, ko z novimi izrazom poimenujemo osebe z določenimi značilnostmi. Takšen ali drugačen izraz sam po sebi ni sporen. Negativen pečat pa lahko dobi z odnosom posameznika do vsebine, ki jo opredeljuje in ga kovanje lepših izrazov ne more preprečiti. Spremeniti je treba naš mišljenjski vzorec po katerem mora drugačno postati sprejemljivo, četudi vključuje potrebo po nujni pomoči drugih oseb.' (Drobnič 1995)

3 Izrazita segregacija na trgu dela pospešeno marginalizira invalide. Od januarja 1994 do decembra 1995 se je registrirana brezposelnost vseh kategorij znižala za 7,6 %, brezposelnost invalidov pa zvišala za 63,8 %. Edina prava zaposlitvena možnost za osebe z duševno prizadetostjo je invalidsko podjetje (v Sloveniji jih je trenutno prek 100).

4 Splošne ekonomske in tehnološke spremembe se kažejo tudi v negotovem položaju invalidov: zmanjšuje se število zaposlenih v proizvodnji, čedalje manj je delovnih mest, kjer ni potrebna izobrazba. Učinki vpeljevanja informacijske tehnologije na zaposlovanje nekaterih kategorij invalidov so premalo raziskani: z večjo robotizacijo in kompleksnostjo ostaja vedno manj možnosti za duševno prizadete.

od raznih socialnih pomoči in v osamo. Pri načrtovanju izobraževanja ali zaposlitve je treba telesne in duševne omejitve teh odraslih dosledno upoštevati⁵.

Izpeljava prilagojenega programa UŽU

V prilagojenem programu UŽU smo upoštevali predvsem: posebnosti v učenju odraslih s posebnimi potrebami, posebnosti v metodiki poučevanja, opravljene pa so bile tudi nekatere vsebinske in zahtevnostne prilagoditve. Menimo, da bo tako prilagojeni program tem osebam omogočal urjenje socialnih ter temeljnih komunikacijskih in računskih spretnosti, ki so potrebne za kar najboljšo socialno in ekonomsko samostojnost. Prilagojeni program UŽU je trenutno edini splošnoizobraževalni program za to ciljno skupino.

V program UŽU se je od decembra 1995 vključilo 50 absolventov osnovnih šol s prilagojenim programom; 30 jih je brezposelnih, 20 pa jih je vključenih v delovno usposabljanje v invalidskih podjetjih. Izobraževanje izvaja 5 izobraževalnih organizacij, in sicer za eno skupino v podjetjih INTER-ES Kanal (program je končan), LU Murska Sobota (program je končan) in Stik Mežica. Po dve skupini pa potekata v podjetjih SINESIS iz Ljubljane in Alfabet iz Štor.

Skupine so manjše kot v rednem programu UŽU (od 6 do 8 udeležencev), to učiteljem omogoča, da se posvetijo tudi posameznim udeležencem. Ker so skupine zelo heterogene (in udeleženci med seboj) po interesih, zmožnostih in izkušnjah, so tudi vsebine, ki jih obravnavajo, zelo različne. Temeljne vsebine računanja in sporazumevanja se obravnavajo ob različnih opravilih iz vsakdanjega življenja in dela udeležencev: nakupovanje, urejanje doma, kuhanje, uradovno in zasebno dopisovanje, iskanje zaposlitve itn. Težavnostna raven je primerna posameznemu udeležencu, zato učitelji pripravljajo diferencirane vaje in učne liste. Delovno gradivo tako nastaja sproti, udeleženci pa ga vlagajo v posebne mape. Skoraj v vsaki skupini so priložnostno izdelovali razne izdelke in s tem preverjali ročne spretnosti; v podjetju Alfabet so na primer poslikali svilene kravate in izdelovali okraske.

Učenje poteka navadno v skupinah ali dvojicah tako, da je veliko možnosti za sodelovanje in razvijanje komunikacijskih in socialnih spretnosti. Udeleženci se ne učijo le v učilnici, temveč tudi zunaj nje (obisk kina, knjižnice, policijske postaje, živalskega vrta, učni sprehodi po mestu, itn.). V nekatere skupine so povabili tudi goste, npr. medicinsko sestro in policaja. Učenje poteka največkrat v obliki skupinskih iger in tekmovanj med katerimi udeleženci pišejo in računajo ali pripovedujejo.

Udeležence so izbrali svetovalci zaposlitve oziroma rehabilitacijski svetovalci na posameznih enotah RZZ (v Novi Gorici, Celju, Velenju, Murski Soboti in Ljubljani) in ti se vsaj enkrat udeležijo srečanja skupine in se z vsakim udeležencem pogovorijo o njegovi poklicni ali morebiti izobrazbeni poti po končanem programu UŽU. Učitelji za vsakega udeleženca napišejo mnenje o njegovem sodelovanju in znanju ter ga pošljejo rehabilitacijskemu svetovalcu.

⁵ Za osebe s prizadetostmi je še posebno pomembno poklicno usmerjanje, ki mora temeljiti na ustreznih informacijah o lastnostih invalidne osebe in zahtevah poklicev. Pri tem je potrebno sodelovanje različnih profilov in tudi invalidov samih. V poklicnem usmerjanju oseb z motnjami v razvoju sodelujejo: šolska svetovalna služba (psiholog, defektolog, socialni delavec), svetovalci z motnjami v razvoju sodelujejo (psiholog, poklicni svetovalci, strokovna komisija za priznavanje statusa invalidne osebe, zdravnik svetovalci), zdravstvena služba (specialist medicine dela, lečeči zdravnik) in starši.

Program je še v poskusni fazi, zato je prezgodaj, da bi ocenjevali njegovo učinkovitost. Andragoški center Slovenije in rehabilitacijski svetovalci na enotah zavodov spremljamo potek programa, ob koncu eksperimentalnih izpeljav bomo opravili skupno evalvacijo uspešnosti programa za to ciljno skupino.

V skupinah, ki so že končale izobraževanje v podjetju INTER-ES Kanal in na LU Murska Sobota, so tako svetovalci za zaposlovanje kot tudi učitelji program pozitivno ocenili, poleg tega so se ga tudi udeleženci redno udeleževali in sodelovali po svojih možnostih. Po besedah svetovalcev zaposlitve je omogočil vnovično oceno zaposlitvenih možnosti in zaposljivosti brezposelnih invalidov v neposrednem stiku udeležencev, učiteljev in svetovalcev zaposlitve. Za vsakega posameznega udeleženca je bil izdelan načrt zaposlitve in njegove angažiranosti pri tem.

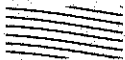
Prilagojeni program UŽU za odrasle s posebnimi potrebami ne nadomešča zdajšnjega poklicnega usmerjanja, ki ga izvajajo šolske svetovalne službe, svetovalci na zavodu za zaposlovanje, zdravstvena služba itn., z njim pa bi si lahko pomagali tedaj, ko je bilo prvo poklicno svetovanje neuspešno in so invalidi ostali brezposelni, - to razberemo iz informacij RZZ. Prav bi bilo, da bi med izpeljavo programa za to ciljno skupino, sodelovali s svetovalci na RZZ, zdravstvenimi službami in s starši.

Literatura:

Drobnič, Janez: Psihosocialne značilnosti oseb z duševno prizadetostjo in njihovo vključevanje v življenje in delo (Gradivo za usposabljanje učiteljev). Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1995.

Uлага, Jan: Posebnosti v učenju oseb s posebnimi potrebami (Gradivo za usposabljanje učiteljev). Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1995.

Ester Možina, ACS

Usposobljena je prva skupina slovenskih trenerjev - praktikov NLP

Novica o prvi skupini v Sloveniji usposobljenih praktikov NLP-ja bo kmalu stara dva meseca. Več o tem ste lahko prebrali v dnevnem časopisju. Na Brdu pri Kranju je v zadnjih dneh marca uspešno končala mednarodni program skupina 27 udeležencev. Izobraževalni program smo v Andragoškem centru izvajali v sodelovanju z GANLP, ki je udeležencem izdal mednarodne certifikate. S tem je slovenski izobraževalni prostor obogaten z usposobljenimi posamezniki, ki pridobljeno znanje širijo v svojem okolju. Začeli smo pred letom dni in lahko rečemo, da nas je v 130-urnem intenzivnem programu povezovala misel: Srečevali smo se zaradi podobnosti, rasli pa ob razlikah. Učenje v delavnicah smo dopolnjevali s srečanji NLP, ki so postala redna oblika poglobljanja in dopolnjevanja znanja s seminarjev.

O tem, kako poteka program, katero znanje prinaša, in katere zmožnosti razvija v vsakem posamezniku, smo v Novičkah že pisali. Uresničevale so ga, razen 1. dela, nemške trenerke. Izpeljavo učnih delavnic in obsežno učno gradivo smo prevajali, tako da znanje tujega jezika ni bilo pogoj za udeležbo.

Andragoški center Slovenije je sofinanciral program in tako omogočil udeležencem pridobitev najnovejših andragoških spoznanj, ki so sicer posameznikom v našem prostoru nedosegljiva.

Življenska modrost pripoveduje:

- da te mora biti najprej strah, da v sebi začutiš pogum;
- da moraš biti nesrečen, da lahko odkriješ srečo;
- da moraš početi nesmiselne reči, da začneš razmišljati o ciljih, načrtih in poteh razvoja
- in moraš sam doživeti in preskusiti vrednote življenja in sovraštvo, da dojameš veličino ljubezni...

Tako smo doživljali ta program udeleženci. Veliko znanja in izkušenj smo prinesli s seboj, da smo lahko veliko spoznali, odkrili in se naučili. Sami sebi smo se včasih čudili, kako smo sploh lahko delali prej, brez teh sodobnih spoznanj, ki so temeljna za resnično učinkovito spodbujanje učenja drugih. Usposabljanje nadaljujemo. Če bomo učinkoviti pri odpravljanju vseh "če"-jev povezanih s financiranjem programa, bomo konec leta spet slavili in podeljevali mednarodne certifikate dveh skupinam, ki naj bi končale usposabljanje decembra.

Mednarodni program omogoča tudi nadaljnje usposabljanje. Vsebina obsega modele svetovanja, poglobljanje in razširjanje celostnih metod poučevanja in učenja ter urjenje spretnosti poslovne komunikacije. Uspešno končan program prinaša mednarodni naziv mojster poslovne komunikacije (Master of Business Communication).

Želimo si in upamo, da vam bodo Novičke čez leto dni že poročale o prvih slovenskih mojstrih NLP.

Maša Stavanja, ACS

Nove spodbude za razvoj izobraževanja za demokracijo

Usposabljanje predstavnikov izobraževalnih organizacij za izpeljavo programa Izobraževanje za demokracijo

Pri organiziranju in izpeljavi izobraževanja za demokracijo imajo izobraževalne organizacije v Sloveniji kar pogosto težave, povezane s premajhnim zanimanjem za tovrstno dejavnost, malodušjem in pomanjkanjem denarja. Zato smo bili na Andragoškem centru veselo presenečeni ob velikem odzivu izobraževalnih organizacij

na naše vabilo, naj se udeležijo usposabljanja za izvajanje programa Izobraževanje za demokracijo.

Na usposabljanje 13. maja 1996 se je prijavilo kar 50 kandidatov, prostih mest pa je bilo le 20, zato smo se odločili, da ga ponovimo še septembra in tako omogočimo udeležbo vsem, ki v prvem krogu niso imeli te možnosti.

Pri pripravi in organizaciji usposabljanja smo si veliko pomagali z izkušnjami pri tem projektu in analizo vprašalnikov udeležencev prvega usposabljanja, ki je bil opravljen že leta 1994. Tedenj udeleženci so izrazili željo po čimbolj določenih predlogih, kako izvajati program za demokracijo v praksi. Njihove želje smo upoštevali pri zasnovi programa usposabljanja, ki smo ga izpeljali letos, saj smo teoretično predstavitev programa dopolnili tudi s praktičnim prikazom. Predavanje avtorja programa dr. Darka Štrajna smo želeli dopolniti z izkušnjami in s predlogi za njegovo izpeljavo, zato smo povabili tudi dva predstavnika izobraževalnih organizacij, ki sta v preteklih letih uspešno izpeljala program v svojem okolju in sicer Majo Radinovič Hajdič in Alena Krajnc. Izvajalci usposabljanja so se na podlagi teh izhodišč prej dogovorili, kakšen bo program usposabljanja. V dopoldanski del, ki je bil bolj teoretičen, so uvrstili *predstavitev programa* in prikaz, kako v izobraževanju zanimivo predstaviti temo o *medijih (njihova uporaba in težave)*. Popoldanski del pa je bil bolj praktične narave, saj je temeljil na delu v delavnicah. Ker so izkušnje pokazale, da imajo izvajalske organizacije pri uresničevanju programa za demokracijo največ težav s prilagajanjem programa različnim stopnjam poprejšnjega znanja in zanimanja udeležencev, so se izvajalci usposabljanja odločili, da v dveh različnih delavnicah prikažejo različna prijemata. Prva delavnica je izhajala iz položaja, v katerem imamo skupino udeležencev, brez poprejšnjega znanja iz demokracije (naslov delavnice je bil: *Izobraževanje za demokracijo v funkcionalnem opismenjevanju*), ali pa ve o tem zelo malo, druga delavnica pa je izhajala iz položaja, v katerem imamo skupino, ki jo ta tema zelo zanima in je o njej že dodobra poučena (naslov delavnice je bil: *Usposabljanje za participativno vlogo državljana*). Na dan izpeljave pa se moderator delavnice zaradi objektivnih okoliščin ni mogel udeležiti usposabljanja, zato smo morali program nekoliko spremeniti. Tretji, sklepni del smo naslovlili *Pogovor o programu (vi vprašujete, mi odgovarjamo)*.

Namesto delavnice Usposabljanje za participativno vlogo državljana je dr. Darko Štrajn na željo enega od izobraževancev ta čas namenil predstavitvi mnenj, zamisli in predlogov posameznih udeležencev seminarja o vprašanju, kako bodo izpeljevali program Izobraževanje za demokracijo v svojem domačem okolju. Ta menjava mnenj se je izkazala za zelo uspešno, saj so udeleženci z menjavo zamisli, nekateri pa tudi že izkušeni na tem področju, zvedeli in se naučili veliko več, kot bi jim lahko predstavil en sam predavatelj. Veliko smo se naučili tudi predstavniki Andragoškega centra, saj so udeleženci podali zelo široko paleto raznovrstnih predlogov tako glede tematik, ki jih želijo obravnavati, kot tudi glede izobraževalnih oblik in ciljnih skupin.

Morda je vzrok tolikšne raznovrstnosti tudi v tem, da so prišli udeleženci iz različnih izobraževalnih organizacij: iz delavskih in ljudskih univerz, sindikatov, zasebnih organizacij in srednje šole. To je vplivalo na njihov izbor tem, s katerimi so želeli poglobiti in konkretizirati bolj splošne teme o demokraciji.

Nekateri predstavniki sindikatov in zasebnih organizacij se želijo osredotočiti na temo o brezposelnih (npr. kako preprečevati nestrpnost družbe do brezposelnih, predstavitev

